rastas nedidelis 11,8 cm ilgio geležinis peiliukas su medine rankena. Peiliukas specialiai buvo sulaužytas į dvi dalis. Prie peiliuko įkotės rasta nedidelė neaiškios paskirties geležinio dirbinio dalelė (yla(?), adata(?), lazdelinio smeigtuko smeigiamoji dalis(?)). Be to, greta kapo atskiroje kapo duobėje palaidota žirgo galva, matyt, simbolizuojanti visą žirgą. Žirgas palaidotas žmogui iš kairės. Žirgo kapo 1 duobė buvo 210x100–108 cm dydžio ir 64–65 cm gylio po akmenų vainiko pagrindu, orientuota, kaip ir žmogaus kapo duobė, iš PV į ŠR. Žmogaus kapą 43 ir žirgo kapą 1 skiria tik 10–12 cm tarpas. V žirgo kapo duobės šonas nuolaidus, sudaro lyg „laiptą" tarp žirgo ir žmogaus kapo, o toliau žirgo kapo duobė staigiai statėja. Kapo duobės R šonas yra tolygiai nuolaidus. Preparuojant žirgo kapo duobę buvo rasta keletas pavienių degėsių. Žirgo galva rasta atremta į kapo duobės iš PV į ŠR V kraštą, ne kapo duobės dugne (žirgas – 3,5 metų, nustatė dr. Linas Daugnora). Žirgo galva snukiu buvo nukreipta į kapo duobės dugną. Žirgo galvos griaučiai prastai išlikę. Tačiau dantys rasti anatomine tvarka, trūksta tik priekinių. Žirgo nasruose rasti geležiniai dvinariai žąslai didžiulėmis grandimis. Atrodo, kad laidojant nukirsta žirgo galva kamanomis atsargiai nuleista į 10–12 cm žvyru užpiltą kapo duobę ir atremta į V kapo duobės šoną. Žirgo galva iš ŠV pusės priremta nedideliu akmenuku. Remiantis analogijomis iš kitų Lietuvos pajūrio kapinynų su akmenų vainikais srities, Andulių kapinyno kapas 43 ir žirgo kapas 1 gali priklausyti B2/C1–C1b periodams.

ĖGLIŠKIAI–ANDULIAI CEMETERY

VU together with the Kretinga museum excavated at the Ėgliškiai–Anduliai cemetery (Kretinga dist.). The main goal of excavation was to determinate the southern boundary of the cemetery. The square of 80.80 m² was researched according to the excavation programme. One disturbed child inhumation 42 was found in plot 1. This grave belonged to the end of the 8th–9th century and was left by the Curonians. Male inhumation 43 and horse grave 1 were found in the stone circle. The outer diameter of stone circle was 7 m; inner diameter – 5.9 m. Male and horse (only head) were entombed in separate grave pits. Male grave 43 and horse offering belong to the western Lithuanian Stone Graves Culture of the periods B2/C1–C1b.

DVYLIŲ KAPINYNAS

Audronė BLIUJIENĖ

2002 m. LDM vykdė žvalgomuosius archeologinius tyrinėjimus Dvylių kapinyne (A 418 P; Veiviržėnų sen., Klaipėdos r., Klaipėdos aps.). Kapinynas yra 0,25 km į PR nuo Dvylių kaimo kapinių ir 50 m į R nuo kelio Pėžaičiai–Stonaičiai (37 pav.). Archeologinių žvalgomųjų tyrinėjimų metu už saugomos teritorijos Š ir V ribų buvo ištirtas bendras 56 m² plotas. Žvalgomieji tyrinėjimai buvo vykdomi pagal paminklų teritorijų ribų tikslinimo programą, finansuojamą KVAD.

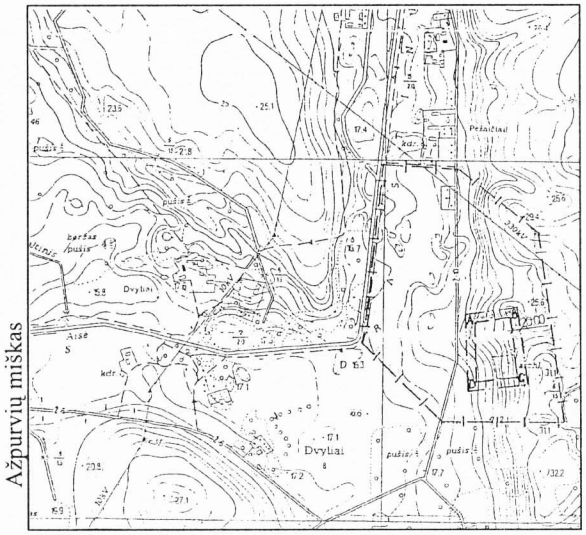

37 pav. Dvylių kapinyno situacinis planas.
Fig. 37. Situation plan of Dvyliai cemetery.

Plotuose, tirtuose už Š kapinyno ribos, kapų ir radinių nerasta. Tyrinėjant kapinyno kalvelės V šlaitą buvo rasti du nedegintų mirusiųjų palaidojimai, datuojami VI–VII a., taip pat vienalaikių dirbinių iš suardytų kapų. V kapinyno šlaite, už saugomos paminklo teritorijos ribų, naudojant metalo ieškiklį, buvo rasta IX–XII a. dirbinių, taip pat iš degintinių kapų.

Dvylių kapinynas yra vienas iš Klaipėdos krašto archeologinių paminklų. Žinoma, kad kapinynas iki 1906 m. buvo *Stolzentientz* vienkiemio laukuose, vėliau priklausė Dvylių kaimui (vok. *Dwielen*). Todėl prieškarinėje vokiečių archeologinėje literatūroje kapinynas buvo žinomas *Stolzentientz* vienkiemio vardu. 1900 ir 1906 m. Dvylių kapinyną žvalgė vokiečių archeologas Adalbertas Bezzenbergeris. Jis ištyrė 40 m² plotą, kuriame rado sulaužytų ir apdegusių IX–XIII a. dirbinių, keramikos šukių, žirgo dantų bei 10 m² degėsingos žemės aikštelę. Atrodo, kad radiniai buvo aptikti būtent šioje degėsingoje žemėje. A. Bezzenbergeris spėjo, kad kapinynas yra su „žmonių ir žirgų palaidojimais“. Tačiau kapinyno medžiaga išsamiau liko neskelbta. A. Bezzenbergerio aptikti radiniai iki 1945 m. buvo saugomi muziejuje „Prussia“ Karaliaučiuje (Königsberg, dabar Kaliningradas).

MLIM Klaipėdoje, išlikusioje inventorinėje knygoje ar Klaipėdos krašto muziejaus dienyne (*Tagebuch des Landesmuseum in Memel*) yra įrašų, kuriuose minimi tyrinėjimai Dvylių kapinyne ir aptikti radiniai. Šioje inventorinėje knygoje ties 1934 m. yra įrašas apie 1933 m. į muziejų patekusius 53 radinius iš Dvylių. Tačiau radinių apibūdinimas yra bendro pobūdžio, neatskleidžiantis radinių tipų ir chronologijos. Minimi įvairūs žalvariniai papuošalai, stikliniai ir gintariniai karoliai, gintaro plokštelė. Šiuos radinius surinko Jonas Kliukaitis (ar Klimkaitis), Klaipėdos mokytojų seminarijos gimnazistas, savo tėvo ūkio laukuose. MLIM, minėtoje inventorinėje knygoje yra įrašas, kad 1935 m. rugsėjo 28 d. ūkininko J. Kliukaičio (ar Klimkaičio) laukuose Klaipėdos mokytojų seminarijos mokytojas I. Kauburys su trečios klasės gimnazistais vykdė Dvylių kapinyno archeologinius tyrinėjimus. Tačiau Mažosios Lietuvos istorijos muziejuje išliko vos keli radiniai iš Dvylių kapinyno.

LDM Dvylių kapinyną žvalgė 1966–2001 m. Surinkta medžiaga saugoma LDM padalinyje Palangos gintaro muziejuje. Dvylių kapinyno archeologinį rinkinį sudaro vieno nedeginto moters (?) kapo medžiaga ir

daugiau kaip 400 atsitiktinių radinių. Tai įvairūs žalvariniai papuošalai ir ypač daug gintaro bei stiklo karolių. Palangos gintaro muziejuje saugoma Dvylių kapinyno medžiaga datuojama VII–XII a.

Iš 2002 m. tyrinėjimų turtingumu išsiskyrė nedegintas apardytas moters kapas 1. Moteris buvo palaidota galva į V, 220x90 cm dydžio ir 68 cm gylio kapo duobėje. Mirusioji buvo palaidota aukštielninka, ištiestomis kojomis, sulenktomis ir pasmakrėje sudėtomis rankomis. Suspaustos sulenktos moters rankos, kompaktiškai sudėtos įkapės leidžia manyti, kad moteris buvo palaidota skobtiniame, ne platesniame kaip 62 cm karste. Sprendžiant iš išlikusio danties moteris buvo daugiau nei 30 m. amžiaus (amžių nustatė dr. Arūnas Barkus (VU MF). Preparuojant kapo duobę buvo gausiai rasta pavienių degėsių. Kapas 1 įrengtas kapinyno kalvelės šlaite, todėl laidojant mirusiąją buvo norima suformuoti horizontalų paviršių. Tam 62–68 cm gylyje, kapo duobės galvūgalyje buvo supiltas 40 cm ilgio, 10–15 cm pločio ir apie 6 cm storio molio sluoksnis, kuris, matyt, lygino paviršių ir rėmė karstą. Be to, po kapo duobe rastas supiltas švarus geltonas smėlis, kurio storis – 18–20 cm. Po šiuo smėlio sluoksniu, 84–85 cm gylyje rastas 2–3 cm storio degėsių sluoksnelis. Tai, matyt, senojo žemės paviršiaus žymė. Laidojant mirusiąją tikriausiai buvo nudeginta augmenija, kapo vieta išpilta 18–20 cm storio geltono smėlio sluoksniu.

Moters kapo 1 galvūgalyje kaip papildomos įkapės buvo rasti 2 verpstukai. Vienas jų gintarinis, kitas pagamintas iš rago ir pastarasis puoštas sudėtingu geometriniu ornamentu – įkartų grupelėmis. Galvūgalyje rastas žalvarinis smeigtukas virbalo formos galvute, matyt, skirtas galvos apdangalui pritvirtinti. Prie smeigtuko buvo pritvirtinti 2 ypač dailiai tekinti gintariniai ir vienas tamsaus stiklo karolis. Mirusiosios galvūgalyje aptiktas neįprastas radinys – nedidelė keturlapė plokštelė, pagaminta iš alavo–švino lydinio ir dekoruota dviejų persipinančių elipsių motyvu. Šiam radiniui kol kas analogijų rasti nepavyko. Mirusiosios kaklą puošė žalvarinė vytinė antkaklė su kilpele ir kabliuku, rankas – 2 žalvarinės masyvios apyrankės trikampiais galais, o pirštus – 2 žalvariniai įvijiniai žiedai. Moters drabužius krūtinės srityje susegė ir drabužį puošė žalvarinė lankinė segė platėjančia kojele ir nedideliu laipteliu ties liemenėlio ir kojelės sandūra. Prie segės lankelio buvo pritvirtintas karolių vėrinys iš 7 gintarinių karolių, suvertų pakaitomis su žalvarinėmis įvijomis. Yla ir nedidelis peiliukas, matyt, buvo prikabinti prie juostos. Kapas datuotinas VII a.

Remiantis šių metų tyrinėjimų duomenimis, galima teigti, kad Dvylių kapinynas priklauso Lamatos etnokultūrinei sričiai.

DVYLIAI CEMETERY

LDM carried out the archaeological excavation at the Dvyliai cemetery (Klaipėda dist.) in 2002. The main goal of excavation was to determinate the northern and western boundaries of the cemetery. The square of 56 m^2 was researched according to the excavation programme. No graves were found in the excavated plots at the northern part of the cemetery outside earlier established boundaries. Two inhumations were found at the western slope of the cemetery hill outside earlier established boundaries. A couple of loose finds were metal-detected on the western slope of the cemetery hill. The material of graves belonged to the 6th–7th centuries; loose finds should be ascribed to the 9th–12th centuries. Dvyliai is a typical Lamatian burial ground.